

ТИЖНЕВИК - REVUE HEBDOMADAIRE UKRAÏNIENNE - TRIDEN

Число 17 (423) рік вид. X. 13 травня 1934 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr.

Париж, неділя, 13 травня 1934 року.

Надзвичайної ваги національної діло розпочав Український Науковий Інституту Варшаві: він приступає до першого повного видання творів Тараса Шевченка. Видання, що його конспект містимо в цьому числі «Тризуба», розраховано на п'ятнадцять томів. Воно охоплює всю творчість нашого генія, літературну і артистичну, його щоденник, листи, переклади на інші мови та бібліографію, а тако-ж цілу низку поясняльних статтів, з біографії поета почавши, та докладні коментарі, що належать перу визначних шевченкознавців.

Потреба і значіння такого видання ясні.

Імена видатних учених, що стоять на чолі цього видання і редагують його, являються гарантією його наукового рівня, а те, що справу цю розпочав і перейняв на себе Український Науковий Інститут у Варшаві, який так блискуче зарекомендував себе своєю широко розвиненою видавничою діяльністю, дає за поруку, що це капітальне видання відповідатиме всім вимогам, які можна поставити тепер до книжки.

Гаряче вітаємо ініціативу Інституту і закликаємо все громадянство найактивніше її підтримати:

«Український Науковий Інститут у Варшаві звертається до всіх земляків та приятелів українського народу з гарячим закликом своєю участю в передплаті на перше видання повне творів генія українського слова допомогти успішному виконанню завдання, що має задовольнити одну з істотніших потреб української нації».

З життя й політики.

— Загальна ситуація. — Загальна кампанія.

З початком весни в деяких органах закордонної преси почали з'являтися інформації, що совітський союз напередодні важних подій. Треба сподіватися, мовляв, в ближчому майбутньому зміни сучасного політичного курсу в бік його злагіднення. Готується скасування ППУ, можливе оголошення амністії для тої частини еміграції, яка в справі совітсько-японського конфлікту стала на ґрунті необхідности заховання теперішніх кордонів ССРСР.

Факти і дані, які подає совітська преса, не дають жадної можливости визнати ці всі інформації за відповідаючі хоч в найменшій мірі дійсности. Загальний напрям совітського курсу лишається без змін. І саме в той час, коли закордоном форсовано інформації про зміну курсу, з'явилася постанова ЦК'а ССРСР і ЦК ВКП(б) з 3 квітня 1934 («Правда» ч. 93 з 4.IV. 1934) про постачання збіжжя з присадибних засівів колхозників, постанова, яка існуючий курс стверджує і поглиблює. Ця постанова лишилася по-за увагою закордонних оптимістів, хоч вона всі їхні оптимістичні інформації підриває в самому коріні.

Загальна ситуація в совітській державі лишається без змін. Характеристичні риси її ми зазначили в нашому попередньому огляді. Переводяться там весняна засівна кампанія, і для успішного переведення її використовуються заходи не лише економічного, але й політичного порядку. Совітські достойники другого і третього рангу виступають з «ліберальними» заявами, які при вистачаючій дозі політичної наївности можна вважати обіцянкою якихось реформ. Але ці «ліберальні» заяви не виявляються в жадних реальних і конкретних наслідках. Совітська влада в зв'язку з необхідністю перевести успішно засівну кампанію робить чергову спекуляцію на людську глупоту й політичну неввихованість народніх мас в ССРСР. Такого роду спекуляція в минулому владялася їй не один раз. Чому її не використати ще й тепер? Тим паче, що для совітської влади, розуміється, не може бути секретом, що в Західній Європі нині існують політичні кола, яким «еволуція» і «новий курс» совітської влади конечно потрібні для того, щоб здійснити ті їх політичні глани, які вони мають відносно ССРСР.

На цьому з питанням про «новий курс» в ССРСР можна було б покінчити, коли б не існувала в поголосках про нього одна деталь, яку не можна не підкреслити. «Новий курс», про майбутнє проголошення якого сповіщають деякі органи закордонної преси, на українців і всіх інших «сепаратистів» поширений не буде. Сталінська благодать має бути уділена і на лоно ССС-рівської батьківщини повернена лише російська еміграція єдиноділимського напрямку. Ми не знаємо, чиї інтенції і настрої відбивають закордонні інформації про совітську «весну», — інспіровано їх з-за кордону тими келєхи, що провадять гру на ССРСР, чи з ССРСР тими совітськими групами, що провадять спекуляцію на наївність Західної Європи й Америки. Але характеристично, що й одні і другі розуміють, що вклучать в свої інформації які небудь обіцянки на адресу «сепаратистів» є річчю абсолютно непотрібною і недоцільною. Вони вже усвідомили собі, що така спекуляція заздалегідь засуджена на невдачу.

Через те конкретним виявом «весни» на Україні і є призначення головою українського совнаркому нікого иншого, як відомого з своєї ганебної ролі в процесі СВУ Панаса Любченка.

* * *

В той час, коли закордоном поширюють фантастичні відомості про «новий курс» в совітській державі, там всю енергію і всі зусилля керую-

чих чинників скеровано фактично на те, щоб перевести задовольняюче весняну засівну кампанію. Для творення нових політичних концепцій і нових курсів вони просто не мають часу: вся їх енергія заабсорбована тим, щоб забезпечити командуючу верхівку і адміністративний апарат необхідним мінімумом хліба.

Як це звичайно буває в совітських умовах, про фактичний стан річей ми дізнаємося з великим спізненням. Лише тепер, на весні, ми довідуємося, як справді виглядав «рекордний» урожай минулого року, так розрекламований в совітській і закордонній пресі, як яскравий, мовляв, доказ успіхів совітської колективістичної господарки. Вмісяцях березні і квітні переходить ґрунтова перебудова і реорганізація союзних комісаріятів хліборобства і совхозів. Реформа викликана тим, що, як це видно з цілої низки статтів органів совітської преси, робота цих комісаріятів, те керівництво «усупільненим» хліборобством, яке перед півроком, ніби, давало такі блискучі результати, носило й носить абсолютно незадовольняючий характер. Очевидно незадовольняюче керівництво на горі не могло не дати негативних результатів в постановці роботи в колхозних і совхозних низах. Про це тепер досить одверто й виразно говорить Калінін у своєму виступі на з'їзді колхозних ударників Східного Сибіру. Загально-союзний староста про результати торішнього уржаю висловлюється зовсім здержано, заявляючи, що працювало добре лише 30 відсотків колхозів, 50 відсотків провадило свою роботу середнє, а постановка справи в 20 відсотках була зовсім поганою. Ці дані про стан совітського хліборобства, — як в його неруючій верхівці, так на його низах, — виразно стверджують, що всі торішні розмови про рекордні результати збору збіжжя були лише черговою совітською спекуляцією; ці дані є посереднім признанням наявності продовольчих утруднень в совітах, наявності голоду, про неминучість якого на весні ми говорили свого часу в наших оглядах.

При цій загальній ситуації є цілком зрозумілою та надзвичайна увага, яку виявляють большевики сього року до засівної кампанії. Дотеперешні результати засівної кампанії на Україні такі: на 20. IV засіяно 10. 415 тис. гект. і винонано 63,2 відс. плану; в тому числі засіяно в колхозах 8.027 тис. гект., 73,3 відс. плану, в совхозах 1.395 тис. гект., 56,4 відс., в індивідуальних господарствах 993 тис. гект., 32,8 відс. плану. Майже закінчено засів цукрового буряку, де план вже виконано на 93,3 відс. («Правда» ч. 113 з 24. IV). Совітська преса дотеперішніми наслідками засівної кампанії дуже задоволена і підкреслює, що вона йде без порівняння ліпше, ніж всі попередні роки.

Мусимо так само й ми констатувати, що цього року у совітської влади наче є шанси не зятягнути засівної кампанії до самих жнив, як це вже зробилося традицією для совітського хліборобства. Проте разом з цим відносно цих совітських успіхів мусимо зробити ряд зауважень. Успішність засівної кампанії в першу чергу зв'язана не з досягненнями організаційного характеру в совітському хліборобстві, а з сприятливими природними умовами. Весна цього року почалася дуже рано і через те можна було рано почати сіяти. З другого боку, сього року большевики визначили менший засівний план, ніж той, що був попередні роки. А потім, — найважливіша річ, — важна не лише своєчасність засіву, але тако-ж і його якість. З тих фактів, які подають совітські газети про перебіг засіву в окремих колхозах і совхозах, можна думати, що в справі якості засівів не все гаразд. Через те найліпше з остаточною оцінкою результатів весняної засівної кампанії не поспішати. Хай випереджають події совітська преса і її західно-європейські підголоски!

В. С.

Складайте датки на Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі.

Союз Українських Журналістів і Письменників на Чужині*)

Звітний період обіймає час від 18 листопаду 1932 р., коли обрана на перших установчих загальних зборах Союзу Управа подалася на демісію і була обрана нова, досі чинна Управа.

На початок звітнього періоду членів в Союзі було 44, нових членів вступило з кінцем року 1932 — 4 і в році 1933 — 4, отже тепер рахується в Союзі 52 чл., в тому числі один член почесний — О. Олесь, 51 членів дійсних, з них 43 члени фундатори.

Управа Союзу у звітньому періоді складалася з голови — С. О. Сірополка, заступника голови — П. В. Феденка, секретаря — І. І. Мірного, скарбника — А. І. Яковлева, членів без спеціальних функцій — Д. І. Дорошенка та В. З. Филоновича.

Засідання Управи у звітньому періоді відбувалися 1-2 рази на місяць (окрім двох літніх місяців). Усього відбулося 18 засідань та декілька нарад Президії Управи переважно в літні місяці.

Управа займалася як внутрішньо-організаційними справами, так і справами загального характеру, відповідно до основних завдань Союзу. Що-до справ внутрішньо-організаційного характеру, то слід згадати такі: 1. Заведено легітимації для членів Союзу в формі книжки з фотографією власника, з текстом українською, чеською й французькою мовами. За легітимацію встановлено плату в розмірі 5 кч. на покриття видатків на їх виготовлення. 2. Вироблено правила для прийняття до Союзу нових членів, згідно з якими а) від кандидатів вимагається заява на письмі з рекомендацією двох членів Союзу і б) при обговоренні кандидатури належить керуватися двома принципами: чи можна вважати кандидата журналістом або письменником і чи задовольняє він вимогам з боку моральності. 3. Налагоджено, по можливості, грошеве господарство Союзу та заведеноkonto в поштовій шадничій касі.

Назовні організувала Управа ряд прилюдних літературних вечірків, що мали відбуватися що-місяця, окрім літніх місяців. По-за тим мали ще відбуватися в тіснішому колі літературні сходи та збори Літературної секції молоді при Союзі під керівництвом П. В. Феденка з докладами на літературні теми. Прилюдних літературних вечерів відбулося 8, докладів з дискусіями в літературній секції — 2, а саме — «Крик в порожнечу» У. Самчука і М. Мужина — «Про Драгоманова».

Головніші доклади, виголошені на прилюдних літературних вечерах Союзу були такі: «Драгоманів і сучасність» — д-ра П. Феденка; «Бьєрсон — оборонець покривджених і поневолених» — д-ра О. Бочковського; «Микола Садовський і його значіння в історії українського театрального мистецтва» — проф. Д. Антоновича, та спогади про М. Садовського М. Миленка; «Літературна критика на совітській Україні» — П. Котовича; «Літературна характеристика Мих. Коцюбинського» — проф. М. Славінського; «Мої зустрічі з М. Коцюбинським» — проф. Д. Дорошенка та «Погреб М. Коцюбинського» — спогади пані Н. Дорошенкової; «Націонал-соціалізм в Німеччині» — д-ра П. Феденка та кореферента д-ра О. Бочковського; «Леся Українка» — проф. М. Славінського; «Володимир Леонтович» — проф. Д. Дорошенка; «Автобіографія» і фрагменти з спогадів В. Леонтовича з вступним словом проф. С. Сірополка. На вечері пам'яті М. Коцюбинського в художній частині вечера п-і Н. Дорошенкова прочитала новелю М. Коцюбинського «Сміх»; на вечері, присвячену ма-

*) Читачі наші напевно з інтересом прочитають звіт з діяльності Союзу Українських Журналістів і Письменників на Чужині, який ми допиру отримали.

м'яти Тесі Українки з приводу 20-ліття з дня її смерті — п-і Н. Дорошенкова та проф. Ф. Слюсаренко виснажи діалоги з «Лісової Пісні» та п-і Н. Дорошенкова прочитала фрагменти з п'єси «В Дому роботи».

На вечерах по доповідях відбувалися звичайно прилюдні дискусії на теми, зв'язані з рефератом.

Окрім таких літературних вечерів Союз улаштував 7 жовтня 1933 р. великі прилюдні збори з участю гостей з Галичини й Буковини—пані посылки М. Рудницької та посла Ю. Сербинюка, на яких вони виголосили доповіді про свої враження з подорожі до Лондону й Женеви в справі голодової акції на допомогу Україні, та п. Ю. Сербинюка ще доповідь про сучасне положення українців на Буковині і в Румунії взагалі.

В справі тої-ж голодової акції Союз в порозумінні з Комітетом Урядування України (б. Гелод. Комітет) скликав разом з «Товариством Українських Письменників і Журналістів у Празі» жалібні маніфестаційні збори 29 жовтня з протестом проти большевицького режиму й виголодження України.

Так само в справах загально-національного характеру Союз 1) оголосив у часописах, ще в червні 1933 р., українською, англійською та французькою мовами комунікат що-до голоду і режиму на Україні; 2) вислав до всіх англійських діячів, що підписали заяву в справі автономії Галичини, персональні листи (32) з подякою та з проханням підняти справу про становище на сов. Україні. Отримано від них декілька дуже доброзичливих відповідей; 3) вислав лист з висловом співчуття удові небіж. Бьєрсона та з подякою за все, що зривив Бьєрсон для України. Від дочки Бьєрсона отримано дуже теплу відповідь, повну співчуття й інтересу до українських справ; 4) вислав писаний меморандум до редакції «Народ. Політики» з протестом проти уміщення замітки з злобними наклепами на бл. п. С. Петлюру (з нагоди привітання С. Шварцбарда-убивцю С. Петлюри в Чикаго). Заступн. голови, що інтервенював у цій справі в редакції, довідався, що співробітника, що подав цю замітку, звільнено з редакції; 5) інтервенював в дирекції Миського Виногр. Театру в Празі висланням делегації та поданням мотивованого меморандума проти вистави «Білої Гвардії» — московсько-большевицької п'єси, компромітуючої український визвольний рух і його діячів; 6) виготовив відозву до організації журналістів і письменників усього світу в справі голоду й большевицького режиму на Україні, яку мається на увазі оголосити разом з «Т-вом Укр. Письм. і Журн. в Празі» та іншими організаціями українських письменників у Галичині, Франції та Буковині; 7) підтримував акцію Музею Визв. Боротьби України що-до збудування Укр. Дому як оголошенням в пресі відповідної резолюції — відозви в цій справі, так і уділенням пожертви на будову Українського Дому; 8) звернувся до Центр. Бібліотеки м. Праги з мотивованим проханням про передплату для Бібліотеки українських часописів з сов. України.

Управа Союзу відгукалася по можливості на всі події українського громадського життя, висилаючи своїх представників або писемні привітання на різні урочисті свята, академії то-що. А саме, вислала привітання: проф. О. Ейхельманові з нагоди 50-літнього ювілею його професорської праці, О. Олесю з нагоди обрання його почесним членом Союзу, Пану Президенту ЧСР в день уродин, на свято відкриття пам'ятника І. Франка, на з'їзд читальн. «Просвіти» на Підкарпатті, Укр. Доп. Комітетові в Румунії з нагоди 10-х роковин його існування, Чеській Нац. Раді з нагоди 15-х роковин поновлення самостійного існування держави, першому голові поновленого Союзу Укр. Журн. і Письмен. на чужин проф. д-р С. Смаль-Стоцькому з нагоди 75-роковин народження; вислала пред-

**В день 25 травня зробімо пожертву на монумент С. Петлюри —
— Бібліотеку його імені в Парижі.**

ставників на святе відкриття Укр. Наук. Асоціації, 10-ліття існування Укр. Вис. Пед. Інституту, 15-ліття БНР, вислала листи з висловом співчуття д-ру М. Тобілевичеві з нагоди смерті його батька М. Садовського та співчуття п-і Юлії Леонтовичевій з приводу смерті її чоловіка, письменника В. Леонтовича, і т. и.

Інтервеніював Союз в М-ві Зак. Справ у Празі висилкою прохання та персональними відвідинами голови Союзу в справі уділення пенсії вдові неб. В. Леонтовича.

Не улаштуючи свого окремого Шевченківського свята, взяв участь Союз у спільному святі всіх укр. нац. організацій в Празі, яке влаштувало Т-во Прих. Укр. Пісні.

Де-які намічені або й розроблені плани праці Управі Союзу не повелося перевести в життя, головню через брак матеріяльних засобів: так, залишилося в проєкті видання Бюлетеню Союзу, влаштування репрезентаційного вечера з запрошенням чеських журналістів і письменників і т. и.

26. III с. р. відбулися річні загальні збори Союзу. Збори одногласно ухвалили річевий і грошовий звіти Управи та уділили абсолюторію уступаючій Управі.

До нового складу Управи обрано: на голову — С. Сірополка, та на членів: П. Феденка (заст. голови), І. Мірного (скарбник), В. Филоновича (секретар), П. Котовича (заступ. секретаря) та Д. Дорошенка. Кандидати: К. Мацієвич, Д. Антончук та О. Бочковський. До складу Рев. Комісії обрано І. Кабачкова, Б. Мартоса та М. Битинського.

Адреса Союзу — Praha VIII, с. 1315. Tchecoslovaquie. Адреса скарбника: І. Мірну, Praha XII, Chodska 16. Tchecoslovaquie. Конто Союзу в Поштовій Щадниці в Празі с. 3787.

С. Сірополко, І. Мірний, А. Яковлів,
голова Союзу. секретар. скарбник.

3 міжнароднього життя.

— Польсько-німецький пакт.

Пакт цей для європейської політичної опінії був загадкою в той день, як його було підписано; до певної міри таким він злишився і сьогодні, хоч тепер і маємо вже цілу газетну та усну літературу про нього.

Дивувала, перш за все, несподіваність цього акту, для якого, здавалося, не було яких будь-сприятливих передумов. Не будемо говорити про далеку історію польсько-германських взаємовідносин, всни ніколи не були добросусідськими, бо побудовані були на органічному національному суперництві. Досить згадати післявоєнну добу. Польсько-германські кордони, поставлені на етнографічному принципі, мають вигляд начеб-то цілком неприродній. Німцям різали очі Гдиня та коридор, поляків — муляли Данциг та Східня Прусія. На протязі п'ятнадцяти літ тільки й було чути заяви, — од німців: — Ніколи не визнаємо польських прав на коридор; і від поляків: — Ніколи не відступимося від своїх прав на коридор. — Ці заяви лягли в основу цілої констеляції європейської політики, означили собою всі державні взаємовідносини в Середній та в Східній Європі.

Щоб мати по той бік Польщі собі союзника на коридорний, так мовити, випадок, німці весь час дружили з СССР, ретельно підтримували його

фінансово й дипломатично, завели до міжнародного державного товариства, підтримали його з середини, давши йому гроші на п'ятилітку, інженерів на фабрики, інструкторів для війська. В свою чергу поляки забезпечили себе союзною підтримкою з боку Франції та Румунії, а з часті — й двох інших держав Малої Антанти. І довгий час всі були певні того, що головна небезпека збройного конфлікту в Європі зосереджена не деінде, як в тому польському коридорі.

Прихід Гітлера до влади в Німеччині, майже на загальну думку, мав бути сіллю, вилитою до польсько-німецького вогню. І враз, як на полотні сінематографа, все змінилось. Німеччина й Польща, — такі, здавалося, незамирнені противники, — годили одна одній руки, підписали пакт про не-напад і про дружбу. І не лише підписали, а нехов-би справді все роблять для того, щоб та дружба стала реальністю, бо митну війну припинено, газетну агітацію усунуено, встановлено різного роду культурні і товариські контакти то-що. Дійшло до того, що німецькі пограничники, зустрічаючися з польськими, вітають їх словами: «Гейль Пілсудський!», на що польські, що правда, ще не навчилися відповідати: — «Віват Гітлер!»

Перші пояснення, які було дано європейською пресою, зводилися до таких зауважень. Німеччина з приходом Гітлера до влади органічно не могла далі провадити своєї східної орієнтації, бо в її глані входить більшо-менше близький в часі розподіл комуністичного СССР. Тому, мовляв, вона обірвала многолітній приятельський зв'язок з Москвою, і для того, щоб забезпечити собі нейтралітет чи співробітництво Польщі в своїй новій східній політиці, наблизилася до цієї останньої, заручивши її status quo кордонів на десять літ пактом про не-напад. З свого боку й Польща, яка до того часу мусіла йти в кильватері Франції, а з часті й Малої Антанти, бо була стиснута москво-німецькими погодженнями, очолює тепер пішла на зустріч Німеччині, бо це розв'язувало її руки й давало можливість вернутися до традиційної для неї політики на Сході, розпочатої року 1920 походом Пілсудського й Петлюри на Київ і припиненої англійським ультиматумом в час Ризьких переговорів з р. 1921.

Цей зворот польсько-німецьких взаємовідносин, що його, мовляв, завчасу відгадали большевики, примусив Москву кинутися до французького табору, з Малою Антантою включно, щоб тим паралізувати можливу польсько-німецьку акцію в час небезпечної для СССР війни з Японією. Плани большевиків ніби-то були такі: відтворити історичний франко-російський союз з часів Олександра III—Пуанкаре, притягти до нього Польщу й Малу Антанту й забезпечити тим, з одного боку, незайманість державних кордонів, утворених мирськими договорами з р. 1918-1919, а з другого, — так само забезпечити й надалі існування єдиного й неділимого СССР, якому на сьогодні загрожують на Сході й на Заході. Плани ці, мовляв, прийшлися до смаку французькій дипломатії й вона, діставши відповідні інформації з традиційного для неї середньо-європейського джерела, взялася, ніби, вже й за їх реалізацію, бо поставила питання про вступ СССР до Ліги Націй з гравом одної з великих держав, як попередню умову вказаного вище союзу й забезпечення.

Так воно чи ні, точно не знати, але політична опінія нагромадженням отого комплексу великих питань міжнародного характеру, пояснює і мотиви, які спричинилися до подорожі французького міністра Барту до Варшави. Треба було, мовляв, в ширій і безетикетній бесіді очі-в-очі з маршалом Пілсудським та з новим польським міністром закордонних справ Беком поговоритися щодо тих питань, встановити якусь спільну чи не спільну, але точну лінію нової говедінки.

У наслідок подорожі французького міністра маємо багато газетних міркувань, але дуже мало конкретних точок для якихось певних висновків. З друкованих заяв п. Барту знаємо, що польсько-німецький пакт,

Творімо пам'ятник С. Петлюрі в Парижі.

як то можна було й передбачати, не має жадних писаних анексів чи окремих статей; що він не спрямований проти Франції, що польсько-французький союз залишається в повній силі. На Заході Польща йде рука в руку з Францією й не покине її за жадних обставин. Чи виявилася така сама однодумність і що-до Сходу, французький міністр громовчав. Але з контексту його навіть офіційних заяв можна здогадуватися, що східня політика Франції не однакова з польською, що маршал Пілсудський інакше розцінював становище на Сході Європи, ніж його гість — міністр Барту. Польща, як здається, і після варшавських побачень залишила за собою вільну руку що до СССР.

Чи впадуть від того вказані вище большевицькі плани, чи ні — буде видно пізніше. На сьогодні одно лише можна вказати. Ціле значіння польсько-німецького пакту для широкої політичної opinіoї осталося до певної міри загадковим і після подорожі французького міністра закордонних справ до Варшави. А це ще й тому, що ні в офіційних комунікатах, ні в пресі нічого не було вказано про становище ще одного міжнароднього фактора великої ваги, а саме Англії, іменем якої р. 1921 Ллойд-Джордж припинив розпочате упорядкування Сходу Європи, воліючи, ніби, в англійських інтересах мати там большевиків, а не когось иншого. Чи стоїть англійська дипломатія на тому самому місці і зараз? Здається, що ні. Але доки цей арбітр не скаже свого останнього слова, всі риси нової політики, що, ніби, повстає на сьогодні на Сході Європи, залишаться неясними і неозначеними.

Observer.

З преси.

В «La Révolution Proletarienne» (з 10. II. 1934) знаходимо не позбавлені інтересу вражіння з подорожі до совітів французького робітника. Особливу цікавість запискам пана П. Дермі, який в цьому числі оповідає про «хліборобську Україну», надає саме те, що автор подорожував в якості «делегата робітника заводів Гочкіса в Сен-Дені», та й редакція газети підкреслює, що це «пролетарське свідчення про СССР». Подаємо кілька уривків:

Оддаючи признання гостинності хазяїв, французький робітник зауважує:

Не зважаючи на сердечність прийняття і на якість харчів (вище наведено було перелік страв, щедро поданих на урочистому обіді, що його видано було на пошану чужеземних гостей в одному селі), я жалію, що всі ці прийняття, які б не були вони гарячі, завжди приготовано було заздалегідь, і ми не могли ніколи й нікуди потрапити несподівано. На це, без сумніву, є у них свої глибокі резони, бо совітський уряд ніколи не задовольняв прохання, які подавали синдикальні організації про можливість перевести найширшу анкету (наприклад, довге перебування в СССР, абсолютна воля рухів і вільний вибір перекладчика).

В річаницю смерті С. Петлюри — 25 травня згадайте, що в Парижі створено Бібліотеку його імені.

Ласкаві господарі сточили справді дорогих гостей як найуважливішою опікою, особливо дбаючи про їх безпечність, як видно не завжди на Україні гарантовану:

· Вже позавчора в Луганському два салдати з червоної армії з багнетами на рушницях стерегли цілу ніч коло нашого вагону. На моє запитання, одповіли мені, що це на те, щоб нас захистити (що на це одказати?)»

Цікаве те місце з подорожніх записок, де говориться про ролю ГПУ. Голова совіту в Луганському, пояснюючи устрій і функції ГПУ, признається, що ніякі юридичні норми не існують, коли справа йде

· про випадки надзвичайні, з наказу центрального уряду, як от вчинки саботажників»,

і додає:

· Про ці випадки не подається до загального відома, коли інтереси держави того вимагають, або коли в це замішані інші держави... Але це торкається тільки ворогів народу. Саботажники знищили 50 відс. худоби й матеріялу на Україні: вони мали за мету викликати голод».

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі

41 rue de La Tour d'Auvergne Paris 9

відкрито в середу і четвер: 6—9, в суботу : 4—8 і в неділю : 2—6 г.

В Бібліотеці можна набувати:

Збірник пам'яті Симона Петлюри. Видання Міжорганізаційного Комітету в Празі. Ціна 25 фр. з пересилкою у Франції.

Шевченко. Кобзарь. В редакції проф. В. Сімовича. Ціна 25 фр. без пер.

Смаль-Стоцький Ст. Шевченко — співець самостійної України — 2 фр.

Догоченко: — Chevtchenko — le poète national de l'Ukraine — 5 фр.

Е. Евайн — Le problème de l'indépendance de l'Ukraine et la France — 10 фр.

Соловецька каторга (Документи). За редакцією Л. Чикаленка. Ц. 5 фр.

Безручко. М., ген. — Січові стрільці в боротьбі за державність. Ціна 4 фр.

Звертатись до бібліотекаря :

Mr. I. Rudicev. 41 rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9.

Хроніка

3 життя укр. еміграції.

У Франції.

— Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі за 5 років існування збрала вже 13.000 книг ріжними мовами. В читальні є 102 органи преси. Має Бібліотека п'ять філій. Завдання Бібліотеки служити своїм і чужинцям та бути покажчиком культурних надбань українського народу. Вона стоїть по-над партіями, по над симпатіями. Це — духовна скарбниця для всіх.

Зеложена емігрантами для вшанування пам'яті С. Петлюри, вона й далі існує на засоби, що приходять переважно від емігрантів із всього світу. Ці засоби, на жаль, менші, ніж то потрібно. Книги в більшості не оправлені і нищаться. Потрібна поміч усіх українців, що розуміють вагу Бібліотеки — загально-національної культурної установи на чужині. Треба б мати бюджет бодай 25.000 франків річно. Між тим за рік 1933 видано всього 16.000 фр., а бюджет на рік 1934 складено лише на 14.000 фр.

День смерті С. Петлюри — 25 травня — оголошено віддавним днем збірок на Бібліотеку. І Рада Бібліотеки просить читачів нашого журналу в цей день скласти датку на Бібліотеку і надіслати її на ім'я бібліотекаря:

Monieur Ivan Rudicev.
41, Rue de la Tour d'Auvergne.
Paris 9. France.

— З життя Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі. За місяць квітень надійшли грошеві пожертви від: пп. Козлева й Цюцюрмана — 20 фр., Сосновицького відділу УЦК в Польщі — 2 золот., п. Я. Танцюри (Варшава) —

7.70 фр., п. П. Бобра (Вілляр-де-Плане) — 75 фр., як 1 відс. з заробітку за минулий вік. Всіх пожертв від початку року — 934.15 фр.

Пожертви книгами та іншими друками одержано від: В-ва «Українська Бібліотека» у Львові — 1 кн., В-ва «Світ дитини» у Львові — 1 кн., п. Є. Бачинського з Женеви — 1 ч. журналу, п. Ф. Крушинського (Париж) — три прим. книжки про Шевченка, Редакції «Тризуба» — 4 кн., п. М. М. Галагана (Прага) — 1 кн., п. С. М. Шемета (Берлін) — 3 кн. і 6 ч. журн., п. Є. Онацького з Риму — 1 ч. журналу, Укр. Центр. Комітету в Варшаві — 1 ч. журналу, п. Д. Кульченка — 41 ч. газет та три листівки, п. П. Пономаренка з Пьото — 6 кн. та 38 чч. журналів, Редакції «Тризуба» — 21 прим. одної книги.

Всім жертводавцям та прихильникам Рада Бібліотеки висловлює свою ширю й глибоку голянку.

— Благодійний Базар на користь голодних на Україні, що його влаштував у Парижі в п'ятницю 4 травня Комітет «Франс-Оріан» з широкою допомогою українською, пройшов з великим успіхом. Докладніше — в наступному числі.

В Чехословаччині.

— Український Республікансько-Демократичний Клуб у Празі влаштував 26 квітня с. р. чергові сходи, на яких було подано два доклади на тему «Криза демократії». Перший докладчик проф. В. Садовський розпочав свій доклад запитанням, чи дійсно є та криза демократії, про яку так багато говориться в пресі. З певністю можна твердити, що для демократії наступили великі

утруднення, усладнення, що демократичний режим, який до війни всюди перемагав авторитарний, тепер підупадає в своєму авторитеті. Настрої сучасної молоді різко антидемократичні. В настроях демократичних урядів помічається пасивність, відсутність сталості, послідовності, зниження моральних підстав. Наводити фактів докладчик не вважає потрібним, бо вони занадто всім відомі, й тому далі зупиняється на причинах цієї кризи демократії.

Ця криза не є відокремленим явищем, вона стоїть в тісному зв'язку з кризою цілого європейського господарства. Кризу європейського господарства не треба зв'язувати цілковито з світовою війною й вважати цю останню за її єдину причину, бо й перед війною зачатки цієї кризи вже помічались, й господарський пріоритет Європи ще перед війною захитався. Європейська торгівля стала підупадати і з 64,2 відс. загальної світової торгівлі в 1913 р. дійшла до 50 відс. в 1925 р., в той час як Америка з 19,9 відс. перейшла на 26,6 відс. і навіть Азія з 10,4 відс. дійшла до 16 відс. В здобуванні нафти Європа стояла до війни на 24 відс., а в 1925 р. ця цифра упала до 6,7 відс., тоді як в Америці цифри 69,4 в 1913 р. виросли до 82,6 в 1925 р. Подібні-ж дані дають нам і інші царини промисловості, що свідчить про зменшення господарського значіння Європи, свідчить про утруднення в економічному стані населення Європи. Європейський добробут захитався й Європа мусить пристосуватися до нових обставин життя. Звідци загальна криза і, як один з видів її, криза політична, криза демократії.

Великі кількості безробітних по всіх державах особливо утруднюють становище демократичних урядів. Кожна класа суспільства потерпіла на безробітті й кожна з них має претензії до свого уряду на поліпшення її матеріального стану. В наслідок зниження значіння продуктивних груп почався перехід до груп інтелігентських, а звідци перепродукція інтеліген-

ції й зріст в колосальній степені безробіття в її колах. Як голагодити, як привести до норми такі справи, — це ті завдання, які встали перед демократичними режимами після війни й які захищують всю міць їх передвоєнного авторитету.

Перед демократичним урядом ставляться ширші й глибші справи для розв'язання як соціального, господарського, так і політичного характеру. До того-ж звишений темп життя, який викликається гігантським поступом наперед техніки, вимагає тако-ж звищеного темпу від демократії в розв'язанні поставлених перед нею тяжких завдань. Демократія мусить шукати нових шляхів, нових виходів. І всі ці утруднення ще збільшуються зростом національного почуття, що вимагає від держави нових засобів для задоволення національних вимог. Ясно, що перед демократією ставляться такі вимоги, яких вона не може задовольнити й які ведуть за собою її кризу.

Коли криза існує, то який-же вихід із неї? Фактів, що говорили б про знайдення такого виходу, нема. Ми не будемо — каже докладчик — тут нічого пророкувати, ми лише можемо теоретизувати й перейти до області політичних передбачень. Як ховали не раз в історії людства релігію або монархію й вони відживали серед інших явищ суспільства, так ховають зараз демократію. Але з тим більшою певністю можна сказати, що демократія відживе, бо вона має глибокі підстави для свого існування. На ній базувався весь рух і поступ людства 19 віку, демократія пустила глибокі коріння в суспільному житті, вона є не лише політика, це тако-ж культура, її ніщо вже не зітре з лиця землі. По своєму підупадку вона знову відживе, може в інших яких формах, але вона знову буде відігравати велику роль в історії людства.

Другий докладчик на ту саму тему «Криза демократії» — д-р О. Бочковський говорить, що демократія має за собою 25

століть існування, що про вичерпаність її нема чого говорити, говорити можна не про її кризу, а лише про кризу окремих людей, що до неї належать. Демократія не політична форма, це є світогляд, з яким зв'язана вся наша цивілізація. Як форма політична, це єдина система, яка буде системою влади на співвладі. Влада однієї партії — фашизму, гітлерізму, большевизму — не може укласти людей в одну міру й може сама триматися на багнетях, не даючи можливості вільного розвитку іншим напрямкам. Велика промислова буржуазія відвернулася в наш час від демократії, і часто фінансувала диктатури; де-які й селянські течії те-ж одвертаються від демократії. Але демократія вимагає підготовки мас. Коли маси будуть покликані до політичного життя, вони мусять бути культурні, політично-грамотні. Демократія удержалась по тих країнах де є бази для її існування; тут ми можемо вказати на Англію, Голандію, Бельгію, Скандинавські країни з їх демократичними традиціями, а з молодих держав — Чехословаччину з її традиціями Гуса. У Франції демократія була розвинена тільки політично, ні культурної, ні господарської, ні суспільної демократії тут не було. Там, де демократія не мала традицій, — Німеччина, Балкани, Росія, — де не малося свідомости, що людина має право бути людиною, де панував царизм, кріпацтво, там тепер запанули диктатури. Сучасний середній стан і молодь взагалі пішли проти демократії. Це можна пояснити загальною депресією після війни, загальним безробіттям, яке шукає нових шляхів, нових виходів з тяжкого економічного становища. В інтелігентських колах грають роллю снобізм, мистицизм, романтизм. Наприклад, Бердяєв марить про поворот середньовіччя. Репертуар режимів невеликий — демократичний режим міняється ролями з авторитарним. Не можна зараз давати жадних прогнозів. Але сучасна криза демократії не є агонія, це лише

криза зросту, після якої гацієнт видужує. Коли демократія є висловом віри в закон, справедливість, свободу, то тяжко уявити собі, щоб історія людства знову повернула на шлях диктатури, шлях політичної реакції, на манівці. Коли вдуматися в цілий рух XIX ст., що утворив політичну демократію, то ясно стєє, що завданням XX ст. буде утворення демократії суспільної та господарської. Нема підстав думати, що напрямна руху розвитку людства поверне в якийсь інший бік, як нема даних думати, що сонце не зійде, як сходить кожного дня. Людство не може піти по шляхах здицвиння, тому режим, що найбільш дає можливостей для розвитку людини, може лише тимчасово підупасти, бо шлях демократії тяжкий і не веде навпростець. Але перемога за демократією, яка буде підтримана по зрозумінні власних інтересів селянськими й робітничими масами. Принцип децентралізації — це головна суть демократії. Поневолені нації тільки через демократію осягнуть свого визволення. При диктатурі нація позбавляється всіх прав. Для української нації її будуче визволення міцно зв'язане з перемогою демократії.

По докладах відбулися дискусії, в яких взяли участь д-р М. Антонович, проф. С. Гольдельман та інші. З. М.

— 5 - й з'їзд Союзу б. Українських Старшин в Чехах відбувся 2 квітня с. р. З'їзд мав виключно діловий характер. З минулої чинности, крім зв'язку з іншими українськими організаціями внутрішнього порядку, звертає на себе увагу діяльність Управи, а зокрема голови Союзу в спробах допомоги в підшукуванні праці безробітним членам Союзу. Було зроблено в цьому напрямку все, але особливих позитивних наслідків це не дало. Проте більшість членів Союзу матеріально забезпечена добре. Відмічено було рівно-ж справу гідної репрезентації Союзу назовні, як організації старшин з високою освітою.

Стоючи на засадах збереження неперервності й тяглості традицій минулої визвольної збройної боротьби під прапорами УНР за незалежність і державність України, Союз і надалі вважає потривалим найтіснішого зв'язку між всіма співзвучними йому організаціями і можливою матеріальною допомогою.

Члени Союзу вірять, що прийде знову година, коли батьківщина покличе їх до виконання їх обов'язку із зброєю в руках, і тому вони прагнуть до консолідації своїх сил і підтримання на належній височині воєнських чеснот: дисциплінованості, стійкості, товариської солідарності й офірності для добра батьківщини. Зокрема Союз звертає увагу на чинність в «Соколі» й на підтримку діяльності всіх українських сокольських організацій, які, маючи своїм завданням плекання в здоровому тілі здорового духу й національних чеснот, мають скрізь, всюди й завжди реальний ґрунт для праці. Сокольське гасло — «Там світ гнеться, де сила прикладеться» має бути гаслом кожного українського воєнка.

Ухвалено тако-ж підтримувати чинність Музею Визвольної Боротьби України, акцію будови Українського Дому в Празі та діяльність Товариства Прихильників Української Господарської Академії.

Місце осідку Союзу з Подєбрад перенесено до Праги.

На голову Союзу обрано підполк. інж. Василя Проходу, на членів Управи — сотн. інж. Іларіона Гудилова, поручн. інж. Дмитра Гурина, сотн. Миколу Битинського та сотн. інж. Якова Зінченка.

Адреса голови Союзу: Ing. V. Prochova. P o r i c i n - S a z a - v o u , Tchecoslovaquie.

— Звичайні загальні збори Спілки Українських Військових Інвалідів у ЧСР відбулися 7 квітня с. р. Із 46 дійсних членів Спілки присутніми на зборах було 25. За минулий рік число членів зменшилося з різних причин на 6 душ. Інвалі-

да п. Єпіфанія Камінського збори виключили з числа членів Спілки за шкідливу для Спілки діяльність. За його виключення голосувало 22, проти — 1, утрималося — 2.

В минулому році при Спілці було засновано «Залізний фонд» та позичкову касу.

По уділенні абсолюторія та демісії Управи Спілки й Ревізійної Комісії (Управа: полк. інж. Палій-Сидорянський — голова, п. Ф. Мелешко — заступник голови, п. І. Пристай — секретар, п. Турин — скарбник, п. В. Білінський — член Управи; Ревізійна Комісія: полк. Прохода — голова, члени — п. Шматко та п. Гай-Гасвський) обрано нові керуючі органи, до складу яких увійшли ті-ж самі доволітні та досвідчені працівники в Спілці. До Ревізійної Комісії обрано ще тако-ж і п. Кулицького.

Управа Спілки, не дивлячися на загальну кризу, зуміла захистити, як то видно з грошевого звіту, інтереси членів Спілки, що й було загальними зборами відмічено, а Управі в цілому було висловлено признання.

Голові Управи, секретареві й скарбникові загальні збори запропонували одноразову грошеву винагороду за працю в Управі, але вони від того відмовилися з зазначенням, що працюють на користь Спілки з почуття побратимства.

Поває видааяя творів Тараса Шевченка

Український Науковий Інститут у Варшаві приступає до першого повного видання творів Тараса Шевченка, яке буде закінчене до дня 75-літніх роковин смерті поета, себ-то 11 березня 1936 року.

Видання творів Шевченка та де-яких дослідів, з творами його зв'язаних, обіймає 16 томів такого змісту: Т. I. Передмова од видавництва. Літературна біографія Т. Г. Шевченка — П. І. Зайцев. Т. II. Поезії до року 1843. Т. III. Поезії 1843-1847 рр. Т. IV. Поезії 1847-1857 рр.

Т. V. Поезії 1857-1861 рр. Т. VI. Назар Стодоля. Дрібніші твори.

Томи II-VI редакції П. І. Зайцев. Коментарі до деяких творів замовляються окремим авторам.

Тт. VII-IX. Повісті. Т. X. Журнал. Редагує Л. Т. Білецький. Т. XI. Листи. Редагує Л. Т. Білецький. Т. XII. Т. Шевченко, як маляр (з репродукцією 50 малюнків). Каталог малюнків та вступна стаття Д. В. Антоновича. Т. XIII. Т. Шевченко в його польських взаєминах. П. І. Зайцев. Т. XIV. Т. Шевченко в чужих мовах. Переклади Шевченка на мову польську. Редагує Б. Лепкий. Т. XV. Т. Шевченко в чужих мовах. Переклади Шевченка на інші мови. Редагує Р. Смаль-Стоцький. Т. XV. Бібліографія творів Т. Шевченка та праць про нього. В. В. Дорошенко.

Кожний том обійматиме пересічно 320 сторін друку. Окремі томи друкуватися будуть у тій черзі, як будуть готові до друку. Перша книжка появиться 1 вересня, друга — 1 листопада 1934 р., третя — 1 січня 1935 р. і за тим дальші книжки — кожного місяця до закінчення всього видання.

Інститут оголошує передплату. Кожний том коштуватиме в передплаті, разом з коштами пересилки, 2 золотих 50 грошей для передплатників у Польщі, 13 крон в Чехословаччині, 63 лєй в Румунії, 24,8 динарів в Сербії, 58 лєвів у Болгарії, 8,50 франків у Франції, 1,30 ліри в Італії, 1,50 марки в Німеччині, 0,60 доларів в Північно-Американських Сполучених Штатах; для решти країн сума передплати відповідає вартості 1,80 швейцарських франків. Ціна окремого тому на ліпшому папері підноситься на 50 відс. Хто оплатить згори ціле видання, доставитиме книжки в паперовій оправі.

В книгарському продажі окрема книжка коштуватиме 4 золотих.

Кошти передплати належить надсилати на адресу: *Ukrainiński Naukowy Instytut, Służewska, 7, m. 4. Varsovie. Pologne.*

Передплата надсилається зго-

ри на ціле видання або на кожний том. Передплата на окремі, вибрані з цілого видання, томи не приймається. Замовлення без внесення передплатної суми уважатимуться за неважкі.

Український Науковий Інститут звертається до всіх земляків та приятелів українського народу з гарячим закликом своєю участю в передплаті на перше повне видання творів генія українського слова допомогти успішному виконанню завдання, що має задовольнити одну з істотніших потреб української нації.

Директор Інституту

О. Лотоцький.

Секретар Р. Смаль-Стоцький.

Бібліографія

— О. Лотоцький. *Сторінки минулого*. Частина друга. Варшава 1933. 481 + 7 стор. Ц. 15 зл. *)

Друга частина спогадів О. Лотоцького п. н. «Сторінки минулого» охоплює собою період від часу переїзду автора до Петербургу (1900 р.) аж до скликання першої Державної Думи.

Перебуваючи увесь цей час в Петербурзі, автор разом з уже покійним П. Я. Стебницьким був, так мовити, неофіційним комісаром в українських справах, — до них обох звідусіль надходили нечисленні й різноманітні доручення в українських справах, які можна було розв'язати лише в Петербурзі. Ото-ж не диво, що автор, хоч і перебував по-за Україною, все-ж був у курсі майже всього тодішнього українського життя, тим більше, що й сам брав активну участь у тому житті.

У своїх спогадах автор і розповідає про ті українські справи, яких він був свідком, а почасти учасником, при чому використовує для цього, крім власних споми-нів, друковані й недруковані матеріали, а тако-ж пригадки багатьох інших свідків з того часу.

*) Рецензію на першу частину вміщено в ч. 24 «Трибуна» за 1932 р. *Ред.*

Навіть і тоді, коли автор описує своє особисте життя і особисті переживання, читає знаходить в цьому опису типові риси умов, серед яких проходило тодішнє життя українського інтелігента, постійного мешканця Петербургу. Не маючи можливості більш-менш докладно переказати тут зміст самої праці О. Лотоцького, обмежуся лише наведенням головніших тем, які обговорює автор в цій праці.

Насамперед автор вводить читача в коло української колонії в Петербурзі. Тут проходить перед читачем ціла плеяда заслужених діячів петербурзької Старої Громади — Д. Мородовець, П. Стебницький, О. Русов, Ф. Вовк і ин., а далі — представники молодшої української генерації, студентської молоді, з лона якої згодом вийшло немало українських наукових, політичних і громадських діячів. Нарешті автор знайомить читача з де-кількома визначними українськими діячами, що приїздили до Петербургу в тих чи інших справах (М. Грушевський, Є. Чикаленко, О. Саліковський і ин.). Наведені автором характеристики визначаються колоритністю і яскравістю, хоч не завжди повною об'єктивністю. Так, на мій погляд, автор не зовсім є правий, говорячи про Ф. Вовка, що «наукова та й взагалі літературна продукція його була непомірно обмежена». Досить лише проглянути «Бібліографію праць Хведора Вовка», яку складала Галина Вовк (Київ 1929. 80 ст.), щоб переконатися в помилковості такого твердження.

Дальші два розділи своєї праці автор присвятив опису особистого життя. Тут автор розповідає про свою урядову службу в Петербурзі (він служив у державному контролі), яка не давала йому, як українцеві, задоволення вже з тої одної причини, що добробут Російської держави, про який мав піклуватися державний контроль, лише посилював режим поневолення України; про турботи автора що-до національного виховання своїх дітей —

при відсутності українських підручників і української дитячої літератури, що спонукало автора самому зайнятися складенням букваря і читанок та книжок для дитячого читання; про свої подорожі на Україну та екскурсії по Україні під час відпусток в товаристві з С. Єфремовим і т. и.

Не мало цікавого матеріалу подають розділи, присвячені опису українського громадського і політичного життя в Петербурзі, про діяльність т. зв. «Благотворительного Общества издания общепользных и дешевых книг», Товариства ім. Шевченка, українського клубу «Громада» та українських політичних партій, що саме тоді повстали.

Особливо цінними є розділи, присвячені культурно-освітнім справам. Тут знаходимо дуже докладні відомості про ті цензурні скорпіони, яких знавало тоді українське слово на підставі таємного закону 1876 р., а також цікавий, хоч, на жаль, не повний список заборонених українських книжок з 1901 р. до часу першої революції. Тільки з подихом революції 1905 р. офіційні російські кола підняли питання про полегкості для українського друкованого слова. Чимала заслуга на полі української культури належить Російській Академії Наук, якій і уділює автор де-кількі розділів, де ґрунтовно обговорює найголовніші її праці, — видання записки «Объ отмѣнѣ стѣсненій малорусскаго печатнаго слова» та переклад євангелії на українську мову. Та-же знаходимо яскраву характеристику двох членів Російської Академії Наук, «друзів українців» — Ф. Корша та О. Шахматова, а також цікаві подробиці про те, як саме провадилася остання редакція перекладу євангелії на українську мову. З цих подробиць дізнаємося, що видана Святішим Синодом євангелія зазнала багато змін, з вини архієп. Парфенія, проти тої редакції, яку ухвалила комісія при Академії Наук. Взагалі ці подробиці вносять велику поправку до тої opinіo, яка складалася серед нашого громадянства

що-до ролі архієп. Парфенія в перекладі євангелії на українську мову.

Дальші розділи освітлюють питання про те, як ставилися до української справи представники російської інтелігенції (П. Струве, О. Погодін, О. Пипін, П. Мілюков) та як трактувалася українська справа в аспекті слов'янської політики в Росії, — тут йде мова про виступи росіян в різних слов'янських товариствах в Петербурзі, які власне були тереном для пропаганди українофобських ідей.

На кінець слід згадати ще про два розділи — «Лабораторія «Общественной» души» і «Між двома душами», де мова йде про те, які саме причини примушували багатьох інтелігентів, українців з походження, обертатися в національних перевертнів, переносячи свою духову й матеріальну творчість на чужий — російський — ґрунт і тим зменшуючи українське національне надбання. Тут перед читачем проходить тако-ж ціла низка видатних учених і письменників, українців з походження, які відійшли від свого народу та стали «малороссами» і навіть «руськими», як В. Лесевич, В. Королєнко, М. Ковалєв-

ський і ин. Думаю, що вже з цього стислого переказу головніших тем, які обговорює автор в другій частині «Сторінок з минулого», можна бачити, що нова праця О. Лотоцького є цінним придбанням нашої мемуарної літератури; в ній знаходимо не лише опис фактів і подій, свідком яких був автор, але докладне з'ясування того підложка, на ґрунті якого вони відбувалися, а подекуди і оцінку тих фактів і подій.

Можна бути певним, що нова праця О. Лотоцького, яка визначається не лише багатством фактичного матеріалу, але й живою формою переказу фактів і подій, знайде широкий попит серед нашого громадянства.

Ст. Сірополко.

Листування Редакції.

— Хв. Управі Спільки Українських Військових Інвалідів у ЧСР. В надісланому грошовому звіті є цифрові описки. Коли Управа Спільки бажає, щоб грошовий звіт було вміщено, просимо надіслати звіт чітко написаний і перевірений.

Зміст.

Париж, неділя, 13 травня 1934 року — ст. 1. В. С. З життя й політики — ст. 2. Союз Українських Журналістів і Письменників на чужині — ст. 4. Observer of. З міжнародного життя — ст. 6. З преси — ст. 8. Хроніка. З життя української еміграції: У Франції — ст. 10. В Чехословаччині — ст. 10. Повне видання творів Тараса Шевченка — ст. 13. Бібліографія — ст. 14.

Від Управи Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції.

До всіх уповноважених, зв'язкових і членів Т-ва.

Останнім часом багато людей, не членів Т-ва, з'являється до уповноважених та зв'язкових, а тако-ж і до окремих членів Т-ва на провінції за всякою допомогою то-що, говорячи, що вони прислані з Парижа, від Управи Т-ва. Тому Управа Т-ва заявляє, що уповноважені, зв'язкові та члени Т-ва повинні вимагати від таких осіб листа від Управи Т-ва. Оскільки таких документів у зазначених осіб нема, Управа Т-ва за них не відповідає і ніяких зобов'язань на себе не бере.

Управа Товариства.

**Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.**

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.

Редагус — Комітет.

Адміністратор: Іл. Косенюк

Le Gérant: M-me Perdrizet.